افق حوزه
• سال بیست و پنجم
• شماره ۹۰۵
• دوشنبه ۲ آذر ۱۴۰۵
• ۱۲ صفحه • ۵۰۰۰ تومان
Ofogh-e Hawzah Weekly
• صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
• مسئول مرکز رسانه و فضای مجازی حوزه‌های علمیه: رضا رستمی
• سردبیر: رمضانعلی عزیزی • با همکاری هیأت تحریریه
• تلفن: ۳۲۹۰۰۵۳۸ • نمابر: ۳۲۹۰۱۵۲۳
• صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱
• نشانی: قم، بلوار جمهوری اسلامی، کوچه ۲، پلاک ۱۵
• پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir
• پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir
• کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی • چاپ: صمیم ۶۵۵۸۶۸۰۱ (۰۲۱)

در محضر نور

امام محمدباقر علیه‌السلام

أُوصیکَ بِخَمْسٍ إِنْ ظُلِمْتَ فَلا تَظْلِمْ وَإِنْ خانُوکَ فَلا تَخُنْ وَإِنْ کُذِّبْتَ فَلا تَغْضَبْ وَإِنْ مُدِحْتَ فَلا تَفْرَحْ وَإِنْ ذُمِمْتَ فَلا تَجْزَعْ.

تو را به پنج چیز سفارش می کنم:۱. اگر مورد ستم واقع شدی ستم مکن؛ ۲. اگر به تو خیانت کردند، خیانت مکن؛ ۳. اگر تکذیبت کردند، خشمگین مشو؛ ۴. اگر مدحت کنند، شاد مشو؛ ۵. و اگر نکوهشت کنند، بی‌تابی مکن.

تحف‌العقول، ص ۲۹۱

سخن بزرگان

آیت‌الله‌العظمی تبریزی رحمه‌الله

یکی از مصادیق «وابتغوا الیه الوسیله» دعاست که «حدیث کسا» را شامل می‌شود. این حدیث شریف، مصداق بارز توسل به مقام شامخ اهل‌بیت علیهم‌السلام است. آن را بخوانید که مضامین آن بسیار عالی است و بسیاری از افراد جهت حلّ مشکل، آن را تجربه کرده و نتیجه گرفته‌اند و ان‌شاءالله به عنایت امام زمان علیه‌السلام مشکل حل می‌شود.

کتاب النصایح اداب المتعلمین

آیت‌الله اراکی

علامه طباطبایی رحمه‌الله الگویی برجسته از تعالی علمی و معنوی بودند

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، با اشاره به شخصیت علمی و معنوی علامه طباطبایی رحمه‌الله گفت: چهره‌هایی همچون ایشان تمام حرکتشان صعودی است و زندگی آنان می‌تواند الگویی برای شناخت مسیر صحیح حرکت انسان در جهان آفرینش باشد.

به گزارش روابط عمومی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، آیت‌الله محسن اراکی در مراسم رونمایی از کتاب رمان «عیسای مأیوس» که در سالن شهید امام خامنه‌ای حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه علیهاالسلام برگزار شد، با اشاره به ظرفیت داستان و رمان در بیان مفاهیم عمیق معرفتی و دینی اظهار کرد: این رمان را می‌توان نوعی گفتار تمثیلی دانست؛ چراکه در قرآن کریم نیز نمونه‌های فراوانی از بیان تمثیلی برای انتقال حقایق، تبیین معارف و هدایت انسان‌ها وجود دارد.

عضو شورای‌عالی حوزه‌های علمیه افزود: رمان‌نویسی از این منظر در چارچوب مثل‌نویسی و بیان تمثیلی قابل بررسی است و می‌تواند بستری مناسب برای ارائه مفاهیم بلند انسانی، اخلاقی و الهی در قالب داستان و روایت باشد.

جهان آفرینش عرصه حرکت دائمی انسان به سوی کمال یا سقوط

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، با اشاره به حرکت دائمی جهان آفرینش خاطرنشان کرد: جهان و انسان همواره در حال حرکت است و توقف و ایستایی در مسیر زندگی بشر معنا ندارد؛ چراکه نظام آفرینش دارای یک حرکت صدوری و یک حرکت رجوعی است و موجودات در مسیر این نظام، همواره در حال حرکت و تحول هستند.

آیت‌الله اراکی ادامه داد: بر اساس آیات قرآن کریم، در حرکت رجوعی جهان آفرینش، دو مسیر متفاوت پیش روی انسان قرار دارد؛ یک مسیر، حرکت موفقیت‌آمیز، صعودی و الهی است که انسان را به سوی کمال و قرب پروردگار هدایت می‌کند و مسیر دیگر، حرکتی معکوس، نزولی و منتهی به سقوط است.

عضو هیئت‌رئیسه مجلس خبرگان رهبری، با تأکید بر نقش اراده و اختیار انسان در تعیین سرنوشت خود، تصریح کرد: انتخاب هریک از این دو مسیر، در اختیار خود انسان قرار دارد و این انسان است که با باورها، تصمیم‌ها و رفتارهای خود، جهت حرکت خویش را مشخص می‌کند.

دو نوع نگاه به زندگی

مشاهده حقیقت یا وارونه دیدن واقعیت‌ها

آیت‌الله اراکی با اشاره به تفاوت نگرش انسان‌ها به جهان و واقعیت‌های زندگی گفت: انسان‌ها از نظر نوع نگاه و مواجهه با حقیقت، به دو گروه تقسیم می‌شوند؛ گروهی همه‌چیز را وارونه می‌بینند و در تشخیص واقعیت‌ها دچار انحراف می‌شوند؛ اما گروهی دیگر حقیقت را همان‌گونه که هست، مشاهده می‌کنند و بر اساس آن مسیر زندگی خود را سامان می‌دهند.

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، با بیان اینکه برای هر دو نوع حرکت انسانی، نمونه‌ها و مصادیق روشنی وجود دارد، اظهار کرد: زندگی انسان‌ها را باید در پرتو همین دو نوع حرکت مورد بررسی قرار داد؛ چراکه برخی با انتخاب مسیر درست، ظرفیت‌های وجودی خود را شکوفا می‌کنند و به مراتب بالای معرفت و معنویت می‌رسند.

علامه طباطبایی رحمه‌الله؛ الگویی برجسته از تعالی علمی و معنوی

آیت‌الله اراکی در ادامه با اشاره به شخصیت علمی و معنوی علامه طباطبایی رحمه‌الله به‌عنوان نمونه‌ای از انسان‌هایی که تمام حرکت زندگی آنان در مسیر تعالی و کمال قرار داشته است، خاطرنشان کرد: چهره‌هایی همچون علامه طباطبایی رحمه‌الله تمام حرکتشان صعودی

است و زندگی آنان می‌تواند الگویی برای شناخت مسیر صحیح حرکت انسان در جهان آفرینش باشد.

بهره‌گیری از قالب‌های ادبی و هنری برای بازنمایی الگوهای تعالی

عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام، علامه طباطبایی رحمه‌الله را از برجسته‌ترین شخصیت‌های علمی و فلسفی جهان اسلام در دوران معاصر دانست و افزود: علامه طباطبایی رحمه‌الله تنها یک دانشمند و صاحب‌نظر در عرصه فلسفه و تفسیر نبود؛ بلکه شخصیت علمی و سلوک معنوی ایشان نیز برای شاگردان و نسل‌های بعدی حوزه‌های علمیه الگویی الهام‌بخش محسوب می‌شود. تربیت شاگردانی برجسته، اهتمام به اخلاق و تهذیب نفس و پیونددادن دانش با معنویت، از ابعاد برجسته شخصیت این مفسر بزرگ قرآن کریم است.

آیت‌الله اراکی در پایان اظهار کرد: بهره‌گیری از قالب‌های ادبی و هنری همچون رمان و داستان تمثیلی می‌تواند زمینه مناسبی برای بازنمایی این الگوها و انتقال تجربه‌های تاریخی و معرفتی به مخاطبان فراهم کند؛ چراکه مخاطب از طریق روایت زندگی شخصیت‌ها، با نتایج انتخاب‌ها و پیامدهای حرکت در مسیرهای مختلف آشنا می‌شود.

استاد حوزه علمیه بحرین مطرح کرد

بازداشت و شکنجه علما و جوانان بحرینی به جرم شیعه‌بودن

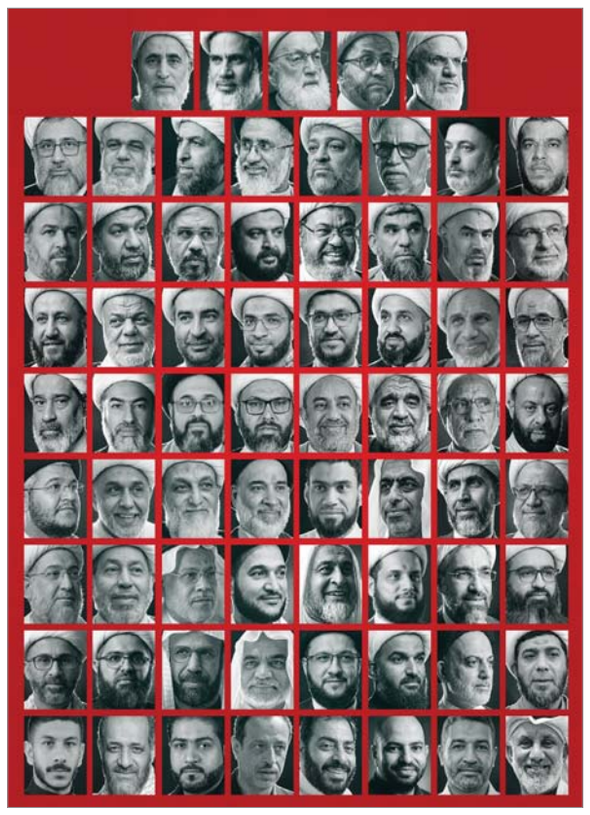

حجت‌الاسلام والمسلمین خجسته گفت: شمار زیادی از علما، روحانیون و جوانان بحرینی به‌دلیل مخالفت با سیاست‌های رژیم و اعتراض به اقدامات آن، بازداشت شده و تحت شکنجه قرار گرفته‌اند.

حجت‌الاسلام والمسلمین محمد خجسته استاد حوزه علمیه بحرین در گفت‌وگو با خبرگزاری حوزه، با اشاره به تحولات اخیر این کشور و برخوردهای صورت‌گرفته با علمای شیعه، اظهار کرد: آنچه امروز در بحرین جریان دارد، صرفاً محاکمه چند شخصیت مذهبی نیست؛ بلکه در واقع محاکمه مذهب تشیع و تمامی مؤلفه‌ها و اجزای هویت مذهبی شیعیان این کشور است؛ چراکه رژیم آل‌خلیفه درصدد محدودکردن جامعه شیعه و سرکوب هویت دینی و مذهبی آن برآمده است.

وی افزود: پس از جنگ تحمیلی رژیم صهیونیستی و آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران، رژیم آل‌خلیفه در برابر جایگاه و افتخار مذهب شیعه تحمل خود را از دست داد و به‌اعتقاد ما، با حمایت و کمک صهیونیست‌ها، برنامه‌ای برای تشدید فشارها و حمله به جامعه شیعه بحرین آغاز کرد.

بازداشت و شکنجه علما و جوانان بحرینی

استاد حوزه علمیه بحرین، با بیان اینکه این برنامه با بازداشت‌ها و اعمال محدودیت‌های گسترده علیه شیعیان آغاز شد، تصریح کرد: در نخستین مراحل، افرادی که از حملات آمریکا از خاک بحرین انتقاد کرده بودند، از خیابان‌ها بازداشت شدند و هرگونه ابراز عقیده، مخالفت با سیاست‌های رژیم یا بیان دیدگاه‌های متفاوت، با برخوردهای امنیتی، بازداشت و شکنجه مواجه شد.

وی با اشاره به افزایش فشارها بر شخصیت‌های دینی و حوزوی بحرین، خاطرنشان کرد: رژیم آل‌خلیفه، علما، ائمه جمعه و جماعات و اساتید حوزه علمیه را با بهانه‌هایی همچون ترویج نظریه ولایت فقیه و اتهام ارتباط با سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی ایران، تحت پیگرد قرار داده است.

کنترل نهادهای شیعی و محدودسازی گفتمان دینی

این استاد حوزه علمیه بحرین، با اشاره به اقدامات رژیم آل‌خلیفه برای اعمال کنترل بر نهادهای مذهبی شیعیان گفت: رژیم بحرین کنترل نهادهای شیعه، از جمله نهادهای مرتبط با اوقاف را در اختیار گرفته و در همین راستا قانونی برای تنظیم و محدودسازی گفتمان دینی وضع کرده است.

وی افزود: این اقدامات در شرایطی صورت می‌گیرد که نهادهای دینی و شخصیت‌های مذهبی شیعه، بخش مهمی از ساختار اجتماعی و فرهنگی جامعه بحرین را تشکیل می‌دهند و محدودکردن فعالیت آنان، در عمل به‌معنای محدودسازی ظرفیت‌های مذهبی و اجتماعی بخش بزرگی از مردم این کشور است.

حجت‌الاسلام والمسلمین خجسته، با انتقاد از روند رسیدگی به پرونده‌های علمای شیعه اظهار کرد: محاکمه‌هایی که در حال حاضر برگزار می‌شود، نه با معیارهای قانونی و عدالت قضایی سازگار است و نه با ابتدایی‌ترین اصول انسانی و حقوقی تناسب دارد؛ حتی گزارش‌هایی وجود دارد مبنی بر اینکه برخی علما، بیانیه‌ها و اعترافاتی را امضا کرده‌اند که اساساً آن‌ها را ندیده و مطالعه نکرده بودند.

محاکمه‌های مخفیانه و محرومیت از حق دفاع

وی با تشریح آنچه روند غیرشفاف محاکمه علمای بحرینی خواند، بیان کرد: این محاکمه‌ها به‌صورت مخفیانه و بدون اطلاع‌رسانی عمومی برگزار می‌شوند و در برخی موارد حتی خود متهمان نیز در جلسات دادگاه حضور ندارند.

استاد حوزه علمیه بحرین با اشاره به نحوه برخورد قضات با متهمان، اظهار کرد: ارتباط قضات با برخی علما از طریق تماس تصویری برقرار شده و در مواردی، هنگامی که آنان قصد بیان دفاعیات و توضیح دیدگاه‌های خود را داشته‌اند، با تلاش برای ساکت‌کردن مواجه شده‌اند. چنین روندی از نگاه ما نشان می‌دهد که امکان دفاع مؤثر از متهمان فراهم نشده و احکام سیاسی از پیش برای آنان تعیین شده است.

محاکمه علمای شیعه؛ محاکمه هویت مذهبی جامعه بحرین

این استاد حوزه علمیه بحرین، با تأکید بر اینکه دامنه برخوردهای اخیر فراتر از چند پرونده قضایی است، گفت: آنچه امروز در بحرین جریان دارد، صرفاً محاکمه تعدادی از علما نیست؛ بلکه محاکمه کل جامعه شیعه این کشور است؛ جامعه‌ای که با مجموعه‌ای از محدودیت‌های مذهبی، بازداشت‌ها و فشارهای سازمان‌یافته مواجه شده است.

وی تصریح کرد: هنگامی که علما، ائمه جمعه و جماعات، اساتید حوزه علمیه و جوانان به‌دلیل بیان دیدگاه‌های مذهبی یا مخالفت با سیاست‌های حاکمیت تحت پیگرد قرار می‌گیرند، در حقیقت بخش گسترده‌ای از هویت دینی و اجتماعی جامعه هدف قرار گرفته است.

احکام حبس ابد علیه علمای شیعه بحرین

حجت‌الاسلام والمسلمین خجسته، با محکوم‌کردن احکام صادرشده علیه علمای شیعه بحرین، به‌ویژه حکم حبس ابد علیه آیت‌الله عیسی قاسم، اظهار کرد: این احکام تحت تأثیر فشارها و مداخلات رژیم صهیونیستی و عربستان سعودی صادر شده است و از نگاه ما، چنین اقداماتی با هدف تضعیف جایگاه علمای شیعه و محدودکردن حضور و نقش‌آفرینی آنان در جامعه بحرین صورت می‌گیرد.

عطریار

مخزن اسرار

سیدمجتبی شجاع

ای شده مجنون تو بسیارها
عارف و دیوانه و هوشیارها
ما همه محتاج نگاه توایم
ای نظرت برده دل از یارها
بی‌توغزل نیست‌غزل شعرنیست
نقش بود بر در و دیوارها
ای دلت از آینه‌ها پاکتر
سینه تو مخزن اسرارها
تا نکنی باز تو لب‌های خود
وا نشود یک گره از کارها
یاد تو آرامش دل‌های ما
نام تو شیرینی گفتارها
ما که ندیدیم گل روی تو
هرچه که گشتیم به گلزار ها
این دل غمدیده ندارد دگر
طاقت خندیدن اغیارها
ما به زبان چشم‌به‌راهت شدیم
کاش عیان بود به کردارها
ما که گرفتار فراق توایم
مرحمتی کن به گرفتارها
ای گل اگر ریخته‌ایم از گنه
بر سر راه تو بسی خارها
دست بکش بر سر ما باز هم
گرچه شکستیم دلت بارها
ما که شدیم از غم تو سینه‌چاک
ای پسر فاطمه روحی فداک

یادداشت

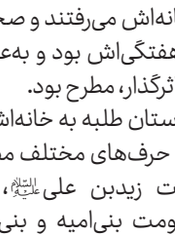

خاطراتی با رهبر شهید/ ۱

اولین دیدار

استاد جواد محدثی

تابستان ۱۳۵۲ بود. چند سالی بود که طلبه شده بودم. بیست و یک سال داشتم و در سفری به مشهد مقدس، به جاهای مختلف شهر سر می‌زدم. شب جمعه بود، با یکی از دوستان به مسجد امام حسن مجتبی علیه‌السلام رفتم. می‌گفتند: شب‌ها آقای سیدعلی خامنه‌ای به‌تعبیر آن روزها، پس از نماز جماعت برنامه دارد. طبق عادتش بعد از نماز برخاست و روی تخته سیاه آیه‌ای را نوشت و به‌سبک جالبی در حال ایستاده تفسیر کرد. برایم جذّاب بود. بحث آن شب از سوره والعادیات بود. شناخت من از آقا در این حد بود که تألیفاتی دارد؛ از جمله کتاب صلح الحسن علیه‌السلام شیخ راضی آل‌یاسین را به فارسی ترجمه کرده، به‌نام صلح اما حسن علیه‌السلام، قهرمانانه‌ترین نرمش تاریخی و اینکه روی سیره امامان علیهم‌السلام به‌خصوص سیره سیاسی ائمه علیهم‌السلام کار عمیقی کرده است.

سخنان آن شب برایم جالب بود و نکات نو و ارزنده‌ای دانست. از جمله فرمود: شروع هر کاری آسان است؛ ولی آنچه مهم است، استدامه و پیگیری است که متأسفانه ما ایرانی‌ها از این جهت عقبیم. در دعای شریف کمیل هست که: «والدّوام فی الإتصال بخدمتک...»، استمرار و ثبات در راه حق ارزشمند است. پس از پایان بحث، گفت‌وگوی مختصری هم در مسجد با او داشتم. چون فردا شبش جلسه تعطیل بود، روزهای جمعه در منزل بود و دوستان و آشنایان و علاقه‌مندان به خانه‌اش می‌رفتند و صحبت‌های گوناگون می‌شد. این رسم هفتگی‌اش بود و به‌عنوان یک روحانی جوان و خوش‌فکر و اثرگذار، مطرح بود.

جمعه همراه چندتن از دوستان طلبه به خانه‌اش رفتیم. حالت گعده بود و بحث‌ها و حرف‌های مختلف مطرح شد، درباره اهل‌بیت علیهم‌السلام، نهضت زیدبن علی علیه‌السلام، خدمات علمی امام صادق علیه‌السلام، حکومت بنی‌امیه و بنی‌عباس و ... . تحلیل‌های او درباره سیره امامان علیهم‌السلام که در پاسخ به سؤالات بود، جالب بود. آن روز در آن جلسه مرحوم آیت‌الله شیخ مرتضی حائری یزدی (فرزند مؤسس حوزه) هم بود. از جمله پیشنهادهای حاج شیخ این بود که خوب است کتاب جامع و مفصلی تألیف شود تا همه شبهات و سؤالات را که درباره اسلام و تشیع و احکام دین از صدر اسلام تاکنون بوده، همراه با جواب‌ها یکجا داشته باشد، تا منبعی باشد برای مطالعه و مراجعه. آقا از این پیشنهاد خوشش نیامد و فرمود: این چه کاری است؟ با خواندن این کتاب برای بعضی هم که اصلا شبهه‌ای نیست، در ذهنش شبهه و سوال پیش می‌آید، حالا برطرف بشود یا نه؟ محلّ کلام است.

در آن جلسه پذیرایی با چای بر عهده خود حاضران بود. یادم نمی‌رود که آن روز من عهده‌دار پذیرایی بودم و سماور و قوری و استکان و نعلبکی و قند را که در اتاق بود، آماده کردم و به افراد چای دادم. خاطره آن جلسه برایم ماندگار بود؛ مواجهه و هم‌صحبتی با یک روحانی خوش‌سیما، خوش‌کلام و پرجذبه که لبّاده بر تن داشت و نگاه تحلیلی‌اش در مسائل، جلب نظر می‌کرد.